

Eesti Arst 1922; 2

Urmas Siigur – Eesti Arst

Eesti Arsti teine number oli suurel määral pühendatud Tartus 2.–4. detsembrini 1921 peetud esimesele Eesti arstide kongressile. Pidulik avakoosolek toimus 1. detsembril ülikooli aulas. „Punkt kell 6¼ astus saali riigivanem K. Päts, ülikooli rektori prof H. Koppeli ja Tartu Eesti arstide seltsi esimehe prof J. Miländeri saatel. Kõlas sõjaväe orkestri poolt ettekantud Porilaste marsš.“ Oma lühikeses kõnes rõhutas riigivanem, et „ühine töö kõvemaid sidemeid sõlmib rahvaste vahel, kui seda on juhuslised poliitilised sidemed“ ja tervitas kongressi liikmeid nii „Eestist kui ka rajariikidest“.

Järgnesid kolm „eeskavalist pidukõnet“. Tervishoiu peavalitsuse juhataja dr Alfred Mõttus rääkis tervishoiu tähtsusest riigi ja rahva elus ning prof Ludvig Puusepp pidas venekeelse ettekande psüühilistest protsessidest kaasaegse neuroloogia vaatevinklist. Prof Aleksander Paldroki ettekanne „Ülesanne, millega viivitada ei tohi“ käsitles võitlust suguhaiguste levikuga.

Järgmisel päeval läks lahti tõsine töö. Kolmes paralleelselt peetud sektsioonis tehti kolme päeva jooksul pea sada ettekannet, mis ilmusid aasta jooksul ka Eesti Arstis. Veebruarinumbrisse mahtusid neist vaid esimese kongressipäeva esimese sektsiooni „Avalik meditsiin“ ettekanded.

Ettekandest „Eesti Sõjaväe tervishoid ja statistilised andmed selle kohta rahuajal“ on tagantjärele huvitav teada saada, et 1920. ja 1921. aasta kutsealustest „võtsid rahvaväe komisjonid sõjaväe teenistuseks kõlbulikkudena tervelt 84,8% noorimehi vastu. Kõlbmataks tunnistati ainult 5,8% ja ajapikendust lubati, pääasjalikult hariduse jätkamiseks, 9,4%“. Tänapäevaste põdurate noormeeste

tega ei anna toonaseid kohe kuidagi võrrelda.

Ettekandest „Eesti Punase Risti tegevus rahuajal“ saab teada, et tegevusi oli palju ja mitmesuguseid: tiisikusehaigete nõustamisest kuni sanatooriumite, vaeslaste kodude, õdede kooli ja oma ambulatooriumite ja haigemaja rajamise ning Venemaa näljahädaliste abistamiseni.

Kaks ettekannet käsitlesid tervishoiukorralduse ja sanitaarset olukorda Eesti Vabariigi raudteel. Et olukord just kiita ei olnud, ilmestab ehk arutelul tehtud ettepanek: „Raudtee tervish. valitsus peab hoolt kandma, et vagunites plakkatid ülespantakse: „keelatud põranda pääle sülitada“, „keelatud paberossiotse ja muid jäätiseid maha visata“, „keelatud jalgadega istmete pääle astuda“ jne. Ainult viisakad palumised ei aita. Väljakäigu kohad vagunites peavad tingimata valgustatud olema“.

Hilisem Haapsalu linnapea dr Hans Alver tegi ettekande tiisikusest Lääne maakonnas. „Kui viimase 4 aasta jooksul surevus tuberkuloosi tõttu meil 50% võrra kasvanud on, siis peaks arusaadav olema, et mingisugusel tingimisel nõnda edasi kesta ei või“.

Sessiooni lõpetas dr Aadu Lüüsi, hilisema lastehaiguste professori ja arstiteaduskonna dekaani ettekanne „Lastekaitse Öhtu-Euroopas“. „Elu on näitanud, et sündimiste arvu meie palju tõsta ei suuda. Nii siis võime ainult seda alal hoida, mis olemas on ja sellest küljest hakkabki pääle lastekaitse, mille ülesandeks on lapse elu enne ja pärast sündimist alles hoida, last nõnda kasvatada ja toita, et temast terve, töövõimeline isik sirguks“, alustas ta oma ettekannet. Lõpuks esitab ta 14 teesi, „mille järele Eestis tulevikus lastekaitse hoonet ehitama hakata“.

Kell 9 algas aga Vanemuises „Eesti üliõpplaskonna kontsert-ball, kuhu kongressi liikmeid suurel hulgal oli ilmunud ja kus lõbusas meeleolus kunni hilja ööni koos viibiti.“

Lisaks kongressi materjalidele jagus veebruarinumbrisse muudki huvitavat. Toonased teaduskirjutised olid üpris pikad. Prof Karl Schlossmann on oma artiklis „Kõhutõve taud Eestis ja võitlus selle vastu“, mis jätkus veel mitmes järgmises numbris, andnud põhjaliku ülevaate düsenteeriast. Sellele järgnevad eelmises numbris alanud prof L. Puusepa artikkel „Encephalitis epidemica (lethargica)“ ja Siegfried Talwiku lugu dr Guido von Samson-Himmelstiernist. Närvikliiniku assistendi K. Willemi sulest on artikkel „Oedema angioneuroticum acutum“, kus on antud põhjalik ülevaade koos haigusjuhu kirjeldusega tõvest, mida nüüd tunneme angioödeemi ehk Quincke ödeemina.

Järgnevad väljavõtted Eesti Vabariigi tervishoiu nõukogu koosolekute protokollidest ning ametlikud teadaanded vabariigi tervishoiu peavalitsuselt ja sõjaväe tervishoiu valitsuselt.

Kirjanduse rubriigis tutvustati Soomes välja antud saksa-ladina-soome meditsiinisõnastikku, mis on „väga kasulikuks käsiraamatuks neile Eesti arstiteadlastele, kes püüavad Eesti keelt uute erioskussõnade poolest rikastada“. Numbri lõpetab kroonika. Muu hulgas saame teada, et arstide liit on Eesti Arsti asjus otsustanud „pöörata ringkirjalikult kõigi liitu kuuluvate arsti seltside poole, ettepanekuga, et viimaste liikmed, võimalikult ilma erandita, toetaksid meie ühist väljaannet tellimistega“. Ka siis ei sündinud Eesti Arst rahata.

Eesti Arsti 1922. aasta veebruari number on leitav Eesti Arsti kodulehelt <https://eestiartst.ee>.